

Täysistunto

Keskiviikko 12.10.2022 klo 14.00—20.12

8. Hallituksen esitys eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, ja esittely edustaja Viitanen.

Keskustelu

17.14 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti esittelen tämän mietinnön, eli kyse on siitä, että tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset tulisivat julkisiksi, ja valiokunta puoltaa tätä esitystä. Pidämme sitä edistämisenä, jolla verotuksen oikeellisuutta, avoimuutta, julkisuutta, kaikkia näitä hyviä asioita, voidaan tukea.

Mietimme myös sitä, että tällä voi olla oma vaikutuksensa harmaan talouden ilmiöihin, joskin on vaikea arvioida, kuinka paljon se voi ennaltaehkäisevästi siihen vaikuttaa. Suurin osahan näistä muutoksista sinänsä ei liity harmaaseen talouteen, mutta toteamme myös, että oma vaikutuksensa näiden väärinkäytösten tai harmaan talouden ennaltaehkäisyyn tällä voi olla. Asiantuntijakuulemisessa tätä on puollettu. Muutamia havaintoja on tehty. Nämä tällaiset havainnot liittyvät lähinnä siihen, että jotkut ovat olleet sitä mieltä, että muutoksen pitäisi olla julkinen vasta, kun se on saanut lainvoiman, tai että näissä verotustiedoissa tulisi nähdä, onko tämä kyseinen päätös saanut jo lainvoiman, tai sitten joissain asiantuntijakuulemisissa on esitetty, että vasta viimeisin muutos verotukseen olisi sitten julkinen. Mutta valiokunta ei sinänsä ole näihin yhtynyt, vaan toteamme, että tämä tietynlainen porrasteisuus vaiheittain... Jos näitä muuttuneita tietoja tulee useita, niin on ihan perusteltu tämä hallituksen linja, ja se parhaiten toteuttaa kuitenkin tätä verotustietojen avoimuusperiaatetta ja läpinäkyvyysperiaatetta ja näitä hyviä asioita.

Sitten siinä on ihan käytännönkin asioita. Jos yksi muutos tehdään ja se saa sitten lainvoiman, niin ei ole välttämättä selvää, että joku toinen muutos ei olisi vireillä ja odottaisi lainvoimaa, ja toisaalta myöskään Verohallinnolla ei ole sellaisia ajankohtaisia tietoja, joilla sitten voisi päätellä, koska kaikilla on lainvoima ja milloin mikäkin muutos näkyisi verotustiedoissa. Tämä hallituksen valittu linja on mielestämme ihan perusteltu ja tarkoituksenmukainen myös liittyen näihin tarkoituksiin, miksi ylipäätään tämä muutosesitys on meillä tässä edessämme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

Ja sitten vielä yksi huomio. Jotkut asiantuntijat ovat olleet sitä mieltä, että tulisi laajentaa tätä julkisuuden sisältöä myös sellaisiin verovapaisiin tuloihin, kuten esimerkiksi verovapaisiin osinkoihin tai perintöihin, lahjoihin, mutta toteamme, että se on oma kysymyksensä ja tässä yhteydessä sitä ei ole ollut mahdollista selvittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

17.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Verotuksen julkisuudesta jokainen voi tutkia edustaja Viitasen kertoman tarinan mukaan tämän, miten muutetut tiedot tulevat julkisiksi. Hyvä asia sinänsä, mutta nykyisessä verotuksessa on yksi huono asia, joka mielestäni on kansalaisten kannalta eriarvoistava.

On totta, että verotus on keskittynyt, verotoimistoja ei juuri missään enää näe. Varsinkin vanhemmille ihmisille veronoinnituksen hakeminen taikka sitten tiedon saaminen on äärimmäisen vaikeaa. Voi melkein sanoa, että täytyy kyllä onnitella sellaista ihmistä, joka nykyisen verotoimistoverkoston kautta tai sitten puhelinpalvelun kautta saa asiansa hoidettua. Sinne verotoimistoonhan jokainen voi yrittää soittaa, mutta siellä odotuspalvelu, se puhelu, muistamani mukaan maksaa, ja sitten monesti ne jonot ovat niin pitkiä, että joskus jotakin pientä asiaa oikaistessani tai kysyessäni jouduin odottamaan kohtalaisen pitkään. No, se kyllä onnistuu, kun pistää puhelimen odottamaan kaiutin päällä, niin että kuulee, milloin siihen vastataan, mutta varsinkin vanhemmille ihmisille tällainen kynnyks on jopa mahdoton ylittää. Että toivoisin, että tähän jotain huomiota kiinnitettäisiin. Tiedän, että siihen ei oikaisua tule, koska verotoimistoverkosto on purettu maaseudulta. Mitä palveluita siellä vielä jäljellä on: on kuntien neuvontapalvelut kuntien toimesta, kuten Ilomantsissaakin on. Ne tekevät ansiokasta työtä, mutta tämä itse verotuksen oikaiseminen on monelle ihmiselle, esimerkiksi verotuspäätöksessä olevan virheen oikaisu... Itsellenikin muuten on yksi asia, huomasi tuossa kiinteistöverotuksessa pienen virheen ja sen aion oikaista. Se nyt on vielä tekemättä, mutta se kyllä lohduttaa, että sen voi tehdä vaikka vähän myöhemminkin. Mutta väitän, että vanhemmille ihmisille, sellaisille, jotka eivät tätä palvelua pysty itse esimerkiksi netin kautta hoitamaan saati soittamaan, se on mahdoton tehtävä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

17.20 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erinomaisen perusteltua, että säännönmukaisen verotuksen jälkeen verotukseen tehdyt muutokset ovat verotuksen julkisia tietoja. Täytyy ehkä hiukan ihmetellä, että näin ei ole vielä tällä hetkellä, mutta hyvä, että tämä lainmuutos tehdään. Tämä tietysti lisää verotuksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Tässä jotkut asiantuntijat olivat sitä mieltä, että näitä verotuksen tietoja ei pitäisi julkistaa ennen kuin ne ovat lainvoimaisia, mutta tämä ei ole käytännössä oikein mahdollista eikä järkevää, koska muutoksenhakuajat ovat kovin pitkiä. Sen takia on tietysti järkevää jatkaa tätä menettelyä, että ne julkaistaan jo silloin, kun ne eivät vielä ole lainvoimaisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kankaanniemi.

17.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö on yksimielinen, eli perussuomalaiset tukevat tässä asiassa hallitusta ja pitävät tätä hyvänä uudistuksena. On tärkeää, että nämä verotustiedot ovat sekä avoimia että sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

mahdollisimman todenmukaisia, eli verotuksen jälkeen tapahtuneet muutokset tulevat myös tietoon ja julkisiksi. Se tavallaan lisää tietojen luotettavuutta, ja siksi on hyvä, että näin menetellään.

Elämme syksyä, ja kolmen viikon kuluttua jälleen marraskuun alussa tulevat verotustiedot viime vuodelta julkisiksi. Nyt en ihan varmana muista, onko vielä se säädös voimassa, että suurituloiset voivat kieltää omien verotietojensa julkistamisen — ilmeisesti näin on, kun täällä nyökytellään päätä. Tätä voisi tietysti miettiä, onko tällainen salaamiskäytäntö tarpeellinen ja mikä on sen suhde tähän yleiseen avoimuuteen. Voisi jopa niinkin päin kysyä, että miksi pienituloisten tiedot ovat julkisia ja vain suurituloisten salattavissa. Oikeastaan pitäisi lähteä siitä, että kaikki olisivat julkisia, ja näin voisimme sitten nähdä, miten tilanne menee. Myönnän, että tässä on pieniä ongelmia, kun Suomessa tämä kateuskin on sellainen perinne, joka elää jossakin määrin, mutta kyllä julkisuus on aina eduksi kaikessa, missä se on mahdollista. Totta kai on salassa pidettäviä asioita, jotka lainsäädännössä on säädetty, mutta tältä osin voisi yhtäläinen käytäntö olla paikallaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen.

17.23 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tämä ei liity siihen, ovatko ne salaisia vai eivät, vaan tämä keskusteluhan liittyi siihen, että aivan oikeutetusti kysyttiin sitä, miksi yli 100 000 ansaitsevien tietoja ei samalla tavalla enää toimitettu medialle. Kyllä ne olivat saatavilla, mutta ne piti kaivaa. Itsekin olen sitä mieltä ja muistan tuolloin käyttäneeni puheenvuoroja juurikin siitä, että tulisi ehdottomasti käytäntöjen mukaan näin toimia. Siinä oli joku muutos, mikä oli tullut joistain näistä tietosuojakysymyksistä liittyen tähän, mutta täytyy kyllä myöntää, että tämä on ihan aito, hyvä kysymys. Täytyykin katsoa, että tarkistan myös omat tietoni, miten asia on tällä hetkellä, sillä tiedän ja muistan, että tuolloin nimenomaan oli keskustelua siitä, että tämä asia yritetään taas korjata ennalleen. Tämä on hyvät tsekata nyt, missä mennään juuri tänä päivänä — olisi pitänyt ehkä jo tätä istuntoa varten, koska tämä nyt tavallaan liittyy olennaisella tavalla tähän.

Varsinaisesti pyysin, puhemies, tämän puheenvuoron siksi, että totean vain lyhyesti edustaja Hoskosen huomioon digimailman tasa-arvosta ja esimerkiksi ikääntyneiden mahdollisuudesta netin kautta hoitaa asioita, että se on iso ongelma. Ei muuten koske pelkkää Verohallintoa — se koskee samalla lailla pankkeja ja kaikkia mahdollisia palveluja. Itse olen hyvin monta kertaa puhunut siitä, että kaiken kaikkiaan iso tasa-arvohaaste on tasa-arvo digimailmassa, ja sitä varten kaikkien toimijoiden tulisi erityistä huomiota kiinnittää siihen, että palvelut ovat saatavilla myös niille ihmisille, jotka eivät ole ehkä ihan tasavertaisia verkon käyttömahdollisuuksien tai osaamisen suhteen. Toki osaamista ja käyttömahdollisuuksiakin pitää edistää. Myös näiden kyseisten toimijoiden tulee omassa toiminnassaan edistää niitä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.